

Artykuł pochodzi z archiwalnych zasobów firmy EKO-KONSULT sp. z o.o. 80-557 Gdańsk,
ul. Narwicka 6.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Korzystanie za zgodą firmy EKO-KONSULT biuro@ekokonsult.pl

Kwartalnik „Problemy Ocen Środowiskowych” wydawany cyklicznie w latach 1998 – 2012, przez EKO-KONSULT był jedynym wydawnictwem w Polsce, poświęconym wyłącznie ocenom środowiskowym planowanych inwestycji oraz strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. Dla praktyków OOS, ale również dla osób początkujących może nadal stanowić wartościowe źródło wiedzy np. w zakresie prezentowanych case study i przeglądu stosowanych metodyk - w tym kontekście znaczna część artykułów zachowuje sporo aktualności.

Helena Pałkowska

Oceny oddziaływania na środowisko w górnictwie nafty i gazu - przepisy prawa a realia

Dostosowywanie przepisów regulujących zasady ochrony środowiska w górnictwie nafty i gazu oraz w gazownictwie do przepisów obowiązujących w Unii Europejskiej dokonuje się w ślad za zmianami wprowadzanymi w polskim prawie ekologicznym w ramach działań

dostosowawczych. Zapisy dotyczące ochrony środowiska w górnictwie nafty i gazu oraz w gazownictwie, zawarte w Prawie geologicznym i górnictwym oraz w różnorodnych aktach wykonawczych, w tym również w przepisach branżowych, odwołują się do przepisów ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, która to ustawa została w latach 1998-99 znacznie zmieniona w zakresie zasad korzystania z zasobów środowiska. Znowelizowana ustawa uściśla zapisy dotyczące obowiązku sporządzania ocen oddziaływania na środowisko.

Obowiązujące przepisy nakładają obowiązek sporządzania ocen oddziaływania na środowisko w przypadku zamierzonej działalności inwestycyjnej (ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska i związane z nią Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań, jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji. W przypadku ubiegania się o koncesję na poszukiwanie i eksploatację złóż węglowodorów lub na magazynowanie ich w górotworze obowiązek wykonywania OOS wynika z Prawa geologicznego i górnictwego, przy czym oceny te różnią się od standardowych ocen sporządzanych dla inwestycji przemysłowych.

Oceny w branży górnictwa nafty i gazu

Z zakresu branży górnictwa nafty i gazu oraz gazownictwa na liście inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi znalazły się:

- rurociągi do przesyłu gazu o średnicy większej niż 800 mm i długości ponad 40 km (poprzednio o przekrojach powyżej 600 mm; jest to dostosowanie do zapisów dyrektywy 97/11/EC),
- zbiorniki do magazynowania wraz z urządzeniami do przeładunku co najmniej 50 000 m³ gazu (poprzednio powyżej 100 000 m³ gazu),
- instalacje odsiarczania o wydajności powyżej 100 000 m³ na godzinę gazów odlotowych w warunkach normalnych (poprzednio powyżej 25 000 m³).

Natomiast do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska zaliczono:

- powierzchniowe zakłady przerobcze kopalni, nie związane technologicznie z zakładem górnictwym i usytuowane poza terenem zamkniętym,
- inwestycje służące poszukiwaniu lub wydobyciu węglowodorów na lądzie,
- inwestycje służące bezzbiornikowemu magazynowaniu substancji w górotworze oraz składowaniu odpadów w podziemnych wyrobiskach górniczych, a także włączaniu wód złożowych pochodzących z innego złoża do górotworu (poprzednio kwalifikowane jako inwestycje szczególnie szkodliwe),
- rurociągi do przesyłu gazu, z wyjątkiem gazociągów o ciśnieniu do 0,4 MPa włącznie oraz przyłączy do budynków (poprzednio wszystkie o średnicy mniejszej niż 600 mm),
- zbiorniki do magazynowania wraz z urządzeniami do przeładunku mniej niż 50 000 m³ gazu, z wyjątkiem zbiorników związanych z instalacjami grzewczymi i prądotwórczymi (poprzednio mniej niż 100 000 m³),
- inwestycje związane z unieszkodliwianiem zasolonych wód kopalnianych.

Dla wymienionych inwestycji, w myśl znowelizowanej ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska istnieje obowiązek wykonywania ocen oddziaływania na środowisko wymaganych przy ustalaniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz przy wydawaniu pozwolenia na budowę. Oceny te muszą spełniać wymagania rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia

ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań, jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji.

Wymienione Rozporządzenie nawiązuje do dyrektywy 85/337/EWG w sprawie oceny skutków dla środowiska niektórych przedsięwzięć publicznych i prywatnych (znowelizowanej w 1997r. dyrektywą 97/11/WE, uwzględniającą obowiązek wykonywania ocen oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym). Znowelizowana dyrektywa utrzymuje zasadę, że ocena oddziaływania na środowisko musi być dokonana przed podjęciem decyzji pozwalającej na realizację przedsięwzięcia. Dyrektywa wymienia szereg inwestycji, które z racji ich charakteru, wielkości lub lokalizacji mogą w znaczący sposób oddziaływać na środowisko i muszą być poddane ocenie co do skutków tego oddziaływania.

W dziedzinie górnictwa ropy naftowej i gazu oraz gazownictwa są to:

- inwestycje związane z wydobywaniem ropy naftowej i gazu ziemnego dla celów komercyjnych, gdy wydobywana ilość przekracza 500 ton/dzień w przypadku ropy i 500 000 m³/dzień w przypadku gazu,
- podziemne magazyny gazów palnych,
- magazynowanie gazu ziemnego na powierzchni,
- rurociągi do transportu gazu lub ropy o średnicy 800 mm i większej i długości ponad 40 km,
- inne instalacje przemysłowe dla transportu gazu,
- inne inwestycje, np. oczyszczalnie ścieków, składowiska szlamów.

Ocena do wniosku o udzielenie koncesji

Prawo geologiczne i górnicze, w ślad za prawem unijnym (Dyrektywa 94/22WE w sprawie warunków przyznawania i korzystania z koncesji na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów), wprowadziło obowiązek ubiegania się o koncesje na:

- poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin,
- na wydobycie kopalin,
- na bezzbiornikowe magazynowanie substancji w górotworze.

Wniosek o udzielenie koncesji, poza różnymi innymi wymaganiami, ma zawierać ocenę wpływu wymienionych rodzajów działalności górniczej i geologicznej na środowisko, sporządzoną zgodnie z przepisami o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Z punktu widzenia ochrony środowiska przyrodniczego, w nawiązaniu do zawartych w polskim prawie ekologicznym rozwiązań przyjętych w ślad za prawodawstwem unijnym, warunkami udzielenia koncesji geologicznych powinny być przedłożone przez inwestora gwarancje, że:

- założony reżim prac prowadzonych w obrębie złoża, w tym program wydobycia kopaliny, zapewni ochronę złoża,
- zastosowane technologie będą bezpieczne z punktu widzenia ochrony środowiska,
- gospodarka odpadami i ściekami technologicznymi będzie prowadzona w sposób pozwalający na prawidłowe korzystanie z zasobów środowiska,
- w razie wystąpienia awarii dostępne będą odpowiednie metody i środki pozwalające na szybkie i skuteczne likwidowanie ich skutków.

Ze względu na to, że dostęp do koncesji stał się powszechny oraz, że koncesja może być przyznana w obrębie całego terytorium Polski, OOS spełniać ma dwa poważne zadania.

Pierwsze z nich polega na wnikliwej i skrupulatnej analizie możliwości zabezpieczenia środowiska przed szkodliwymi oddziaływaniami związanymi z planowaną działalnością geologiczną i górnictwem. Drugie zadanie ma na celu zbadanie wrażliwości wszystkich geokomponentów tworzących przestrzeń przyrodniczą w granicach objętych koncesją, narażonych na szkodliwe oddziaływanie związane z działalnością wynikającą z przyznania tej koncesji i określenie ograniczeń bądź warunków, których spełnienie pozwoli uniknąć szkód ekologicznych.

Ocena oddziaływania na środowisko dla celów uzyskania koncesji, aby sprostać wymienionym zadaniom musi być wykonana zgodnie z określonym zakresem. Przy ustalaniu zakresu oceny należy wziąć pod uwagę cel prac geologicznych i górniczych objętych wnioskiem koncesyjnym, a także uwzględnić wymagania, które zostały określone w Rozporządzeniu Ministra OŚZNiL z 14 lipca 1998r. W myśl wymienionego Rozporządzenia ocena powinna zawierać zwłaszcza szczegółową analizę następujących cech środowiska i elementów:

- analizę zagospodarowania terenu w obszarze potencjalnego oddziaływania projektowanych prac,
- charakterystykę projektowanych prac wiertniczych, geofizycznych i robót ziemnych,
- opis sposobu korzystania z zasobów środowiska,
- zasięg emisji hałasu oraz zasięg fali uderzeniowej podczas robót strzałowych w celu ustalenia granic obszaru ponadnormatywnego oddziaływania na środowisko,
- określenie wpływu projektowanych prac na zdrowie i życie ludzi oraz ich mienie,
- określenie zasięgu i wpływu tych prac na elementy środowiska,
- analizę ewentualnych nadzwyczajnych zagrożeń środowiska,
- opis metod zmniejszających uciążliwość projektowanych prac terenowych,
- wnioski dotyczące: możliwości wykonywania prac w odniesieniu do rozpatrywanego terenu, ograniczenia ich zakresu lub uciążliwości, propozycje sposobów minimalizacji oddziaływań.

Należy tu jeszcze zwrócić uwagę na aspekt udziału społecznego w procedurze OOS dla potrzeb koncesji geologicznych. Odnosi się to zarówno do władz samorządowych, którym przepisy prawne gwarantują dostęp do informacji o planowanych zamierzeniach i których zgoda jest konieczna na wykonanie prac i badań terenowych, jak i do organizacji pozarządowych. Ponieważ działalność prowadzona w ramach tych koncesji wiąże się często z koniecznością negocjowania warunków wchodzenia na tereny stanowiące własność prywatną, więc udział zainteresowanych stron, w tym przedstawicieli społeczeństwa wydaje się być nieodzownym i spełniać może istotną rolę w eliminowaniu ewentualnych konfliktów.

Obowiązek konsultacji społecznych będzie niewątpliwie wprowadzony do przygotowywanej ustawy o ochronie środowiska. Uwzględniony tu zostanie zapis art.6 dyrektywy 97/11/EC, gdzie wyraźnie określono zakres informacji, które muszą być podane do publicznej wiadomości i publicznej konsultacji.

Reasumując należy stwierdzić, że ustawa Prawo geologiczne i górnicze z 4 lutego 1994r. generalnie uwzględnia rozwiązania przyjęte we wspólnotowym prawie ochrony środowiska. Uwaga ta odnosi się do podstawowych zasad ochrony środowiska wyrażonych w Traktacie z Maastricht, gdyż poza tym dokumentem oraz dyrektywą 94/22 WE w sprawie warunków przyznawania i korzystania z koncesji na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów, UE nie dopracowała się w tej dziedzinie innych regulacji szczegółowych. Należy w tym miejscu podkreślić fakt nałożenia ustawowego obowiązku sporządzania OOS dla potrzeb pozyskiwania koncesji geologicznych (zgodnie z dyrektywą 85/337/EEC).

Mgr inż. Helena Pałkowska,
Instytut Górnictwa Naftowego i Gazownictwa
Kraków